

Országos növényvédelmi előrejelzés a szántóföldi kultúrákban 2025.05.28.

Az aszályos időszakot kissé enyhítő csapadéknak, sajnos nem mindenhol volt pozitív hatása az ország területén. A nagyon változó mennyiségben érkezett eső (3,0-55,0 mm) hol jéggel keveredve, hol intenzitásával okozott kisebb-nagyobb kárt a szántóföldi kultúrákban. A nagyobb eső mennyiségek ismét a Nyugat-Dunántúl egyes részein, valamint néhány alföldi területen (Szeged, Szolnok környéke) voltak mérhetőek. A hőmérsékleti paraméterek is tartották az előző időszak értékeit, mérsékelt felmelegedés csupán a hét második felére következett be.

Az őszi búza az ország nagy részén a virágzás vége felé tart, míg a déli területeken már a korai tejes érés és a szemkitelítődés is javában zajlik. Ez az állapot egyrészt szerencsés egybeesés az éppen érkező esők miatt, mert nagyobb esélyük van a szemeknek hízni, kitelni, különösen ha megfelelő tápanyag ellátottságú és egészséges az állomány. Ez utóbbi egyre inkább kérdéses, mivel a betegségek terjedése, még ha lassan is, de folyamatosan tapasztalható. Őszi búzában a **lisztharmat** fertőzőtség a táblák többségén nem növekedett, azonban a sűrűbb és betegségre érzékeny állományokban már nemcsak az alsó leveleken és a száron láthatóak a tünetek hanem az 1. levélemeleten, egyes esetekben pedig már a zászlós levélen is megjelentek a kis lisztharmat telepek. A **szeptóriás levélfoltosság** terjedése az alsó leveleket érintve minimális, újabb tünetek nem észlelhetők. A **fuzáriumos kalászfertőzéshez** többnyire kedvezőek voltak az időjárási körülmények (csapadék, páratartalom), illetve a még virágzó állományokban továbbra is jelentős a fertőzésveszély. Ott különösen, ahol a zivatarok és a viharos erejű szél következtében megdőltek az állományok, biztosítva ezzel a kórokozók fejlődéséhez kedvező, párás mikroklimát (1. fotó).

1. fotó: Megdőlt gabona állomány (Fotó: Pintér Imre)

Kártevők tekintetében előnyösebb a helyzet, mert a **vetésfehérítő bogarak** lárváinak száma és kártétele is jelentősen csökkent az állományokban, csupán elvétve egy-egy táblán lehet találkozni gócszerű kártételekkel és nagyobb népességgel (20-24 db lárva/10 hálócsapás). A **levéltetvek** fertőzőttiségi szintje sem emelkedett általánosan, de ahol célirányos védelem nem volt ellenük, érdemes a táblákat gyakran szemlélni, mert egy-egy esetben már a kalászon is kialakultak a kisebb-nagyobb kolóniák (2. fotó). A szemképződés illetve a korai tejes érés időszakában a búza még érzékeny a levéltetvek kártételére, ezért ha kb. >30 %-os állományfertőzés esetén a növényeken egybefüggő kolóniákat találunk, a védekezés indokolt lehet.

2. fotó: Levéltetű fertőzés kalászon (Fotó: Pintér Imre)

Őszi árpában a **pirenofóras levélfoltosság** terjedése, erősödése töretlen. A gyakran közepes-erős mértékű fertőzés következtében az alsó levelek száradása folyamatos, sőt a betegség már a zászlós leveleket is érinti gyenge-közepes mértékben (3. fotó). A kalászkok jelenleg még egészségesek de a felső 1-2 levélemelet és a zászlós levél fertőződésével csökken az asszimilációs felület, ezzel egyidejűleg a tápanyagok beépülése a szemekbe, amely termés kieséshez vezet.

3. fotó: Erős mértékű pirenofóras levélfoltosság őszi árpán

Repcében a **fómás és alternáriás** levélfoltosságon kívül a száron és a becőkön egyelőre egyéb kórtani probléma nem jellemző. Az esetlegesen fertőződött állományokban a tünet megjelenés az esők után, párás környezetben, a hőmérséklet emelkedésével napokon belül valószínűsíthető. Kártevők közül a **repcebecő-ormányos** kártétele súlyosbodott, helyenként a fővirágzat becőinek ~5-15 %-a károsodott.

A kukorica és napraforgó állományokban a **posztemergens gyomirtások** folyamatban vannak, az ország déli részén a vége felé tartanak. A gyomnövények kelése az esők után lendületet vett, a magról kelő kétszikűek, köztük a parlagfű megjelenése is számottevő. Napraforgóban, kukoricában a parlagfű kelése folyamatos, így a szik illetve 8-10 leveles fejlettségű (~15-25 cm magasságú) növény sem ritka. A vad károk (nyúl, galamb) következtében több tőhiányos napraforgó állomány alakult ki elsősorban az alföldi területeken.

A később vetett táblákon helyenként a varjak kártételére is számíthatunk (pl. Csongrád-Csanád, Zala vármegye), míg az 1-3 leveles kukorica állományokban a barkók fellépése továbbra is fenyegethet. A fejlettebb napraforgóban és kukoricában elkezdődött a **levéltetvek** betelepődése, de az eddigi hűvös időjárás nem kedvezett a nagyobb kolóniák kialakulásához. Borsóban (virágzás) a **levéltetvek** egyedszáma növekedett, a kolóniák kialakulása felerősödött, előfordulásuk gyakoribbá vált, ezért az állományok szemléje mindenképp javasolt. A gypottok bagolylepke és kukoricamoly rajzása még nem tapasztalható, de megfigyelésükre a csapdák kihelyezése időszerű!

Tűh Annamária
Magyar Növényvédő Mérnöki és
Növényorvosi Kamara

Az előrejelzés a Borsod –Abaúj-Zemplén, Csongrád-Csanád, Hajdú-Bihar, Jász-Nagykun-Szolnok, Komárom-Esztergom és Zala vármegyei Növényorvosi Kamarák szakembereinek megfigyelései alapján készült.